

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K za četrt leta K 4:50 in na mesec K 1:50. Posamezna številka stane 40 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Carina ali klerikalno izdajstvo našega kmeta.

Že dolgo je naše ljudstvo s stisnjenimi zobmi opazovalo, kako je prejšnji staroradikalni finančni minister Ninčič davil našo industrijo, našo obrt in našega kmeta.

Slovenske dežele so živele stoletja v najtesnejšem političnem in seveda tudi gospodarskem stiku s sedanjimi Nemško-Avstrijskimi deželami. Kar imamo pri nas, tam nimajo in česar mi nimamo, ima Nemška Avstrija. In pri nas marsičesa nimamo, kar krvavo rabimo vsak dan, to uro za uro občuti zadnji naš delavec, kmet in obrtnik. Mnogo, premnogo teh stvari bi z lahkoto in za mal denar dobili iz Nemške Avstrije, kar bi silno olajšalo naš sedanji žalostni gospodarski položaj in kar bi bilo v ogromno korist našega ljudstva, zlasti pa našega kmeta in obrtnika.

Pa kaj vam gre storiti prejšnji finančni minister, staroradikalec in zaveznik naših klerikalcev — M. Ninčič? Naložil je na vse stvari, ki prihajajo iz Nemške Avstrije tako ogromno carino, da je bil vsak uvoz za nas najpotrebnejših stvari naravnost nemogoč. Pri nekaterih stvareh je bila samo carina pet do desetkrat večja, nego je stala pred vojno dotična stvar sama, n. pr. pri tiskarniških potrebščinah. Kaj torej čudnega, če vlada za to pri nas za najpotrebnejše stvari taka ogromna draginja.

Prvo delo nove demokratično-socialistične vlade je zato bilo urediti in zni-

žati to blazno-visoko carino, da se tako pospeši uvoz najpotrebnejših stvari in obenem zniža tudi sedanja neznosna draginja. S tem predlogom je torej prišel pred finančni odsek državnega zbora v Belgradu novi finančni minister in zdelo se nam je samo po sebi umevno, da bodo glasovali za ta predlog vse stranke, ki le malo čutijo z ubogim in po vojni do krvi izžetim ljudstvom.

Pa — zmotili smo se.

Nekatere protiljudske stranke so glasovale proti temu pametnemu predlogu in med njimi so bili čujte in strmite — slovenski klerikalci. Nihče ni bolj strmel nad tem nezaslišanim zločinom kakor mi, saj nismo nikdar pričakovali, da bo upala slovenska klerikalna stranka tako glasno in jasno nastopiti proti največjim ljudskim potrebam. Poznali smo dobro hinavščino naših klerikalcev, a da bodo tako odločno nastopili proti ljudstvu, tega res nismo pričakovali.

Nočemo več izgubljati besed. Kmet in obrtnik, tu innata golo dejstvo in sedaj sodita sama o tej propali stranki, ki se glasno in jasno upre največjim ljudskim koristim, in ki jasno in glasno glasuje za to, da bi še nadalje vladala taka strahotna draginja.

Radovedni smo, kako bo hinavski in sleparski »Domoljub« pral to zločinsko dejanje svojih voditeljev in to nezaslišano izdajstvo našega ubogega kmeta in obrtnika.

Klerikalci, narod vas sedaj pozna do golega in obračunal bo z vami, kakor je pred 15 leti z liberalci.

O davkih.

Kdo jih plačuje in kdo naj bi jih?

V državah, v katerih vladajo kapitalisti, so vse davščine razdeljene tako, da jih plačuje predvsem revno ljudstvo. Največ neso državi takozvani neposredni davki, to je davki, ki jih plačaš nevedoč kedaj. Če kupiš en kg sladkorja, si plačal državi tudi že davek, ki je zapopaden že v njegovi ceni. Če kupiš šivanko, takšno malo reč, si plačal pri ceni že davek. Ravnotako je pri petroleju, soli, moki, kavi, rižu, čaju, obleki, usnju itd. Kapitalistična država pokriva svoje izdatke za militarizem in podobne nepotrebne reči iz davkov na take reči, ki jih ljudje najbolj in vsak dan potrebujejo. Vsi ti davki se plačajo pri kupni ceni teh predmetov. Tako pride, da tisti, ki ima najmanj svojega in mora vse, kar za življenje rabi, kupiti, plačati naveč davka državi! Z drugimi besedami povedano, če si večji revež, več davka moraš odrajtati.

Iz tega sledi, da je ta davčni sistem naperjen proti ljudstvu in tako urejen, da ščiti mrtve kapitale. Kakor je pri nas še vse urejeno tako, da se ščiti kapital, tako tudi državna finančna politika ščiti kapitaliste, ljudstvo pa obira. Najbolj ga pa odira pri neposrednih davkih, ki niso naravnost predpisani, ki so takorekoč nevidljivi, ki se plačujejo obenem s kupno ceno dotičnega predmeta.

Revež — konsument plača tudi vso carino. Država predpiše na razne predmete, ki jih doma nimamo in se mo-

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:

Pri češkem kmetu.

(Dalje.)

Se na nekaj hočem c. čitatelje opozoriti, kar ni za razumevanje nazorov in mnenj o agrarni reformi nič manjše važnosti, kot to, kar sem zadnjič povedal o razdelitvi posameznih zemljišč med male in veleposestnike. Na kratko hočem namreč še omeniti, kako je sestavljeno število prebivalstva po stanovih.

Leta 1910. je štela Češka 6.789.000 ljudi. S kmetijstvom se je pečalo kot samostojni posestniki	381.000
kot najemniki	21.500
kot kmetijski uradniki	6.900
kot delavci in učenci	390.800
kot dninarji	106.300
kot pomagači člani rodbin	438.000
ostali rodbinski člani	831.100

skupaj 2.175.500
ali dobra tretjina vseh prebivalcev. Istočasno sta industrija in obrt redila 2.780.000

oseb, trgovina in železnice 890.000 oseb, javna in vojaška služba 911.000 oseb.

Iz tega sledi, da je dajala dobra tretjina kmečkega prebivalstva hrane in česar se potrebuje za življenje ne samo ostalima dvema tretjinama, temveč še mnogo večim, saj je bila češka agrarna politika ves čas visoko aktivna. Češka je preživljala med vojsko ne samo sebe. Dunaj in industrijske kraje na bivšem nižjem Avstrijskem, temveč še dober kos Nemčije.

Kaj sledi iz vsega, kar sem dosedaj povedal? Jedro poljedelskega stanu tvorijo mali in srednji posestniki (5—100 ha). Ti zavzemajo premerno prav malenkosten del vse zemlje, medtem ko mali posestniki (do 5 ha) naravnost umirajo vsled pomanjkanja zemlje. Na drugi strani pa jo imajo veleposestva (nad 100 ha) mnogo več, kakor bi odgovarjalo pravični socialni razvrstitvi.

Iz socialnega stališča je torej dosedanja razdelitev zemlje naravnost nevarna in silno neugodna. Mali kmetje si ne morejo zagotoviti obstoj sebe in svojih rodbin, stotisoči so v nevarnosti, da jih postavijo pred vrata, veleposestniki pa nakopičajo vedno več in več zemlje v svojih rokah in onemogočajo, da bi si kupovali

mali ljudje zemljo in se osamosvojili. To je velika socialna krivica, ki jo treba nujno ne samo na Češkem, temveč tudi pri nas popraviti.

Dejstvo, da je zemlja veleposestev za male ljudi naravnost zgubljena, je vzrok, da ima ljudstvo neutolažljiv glad po zemlji. Iz tega glada pa izvira cela vrsta drugih škodljivih in kvarnih pojavov, ki ogrožajo existenco poljedelstva sploh, ki izpodkopavajo tla razumnemu narodnemu gospodarstvu. Prva posledica glada po zemlji in samostojnosti je preseljevanje ljudi z dežele v mesta, premena poklicev. Prebivalstvo mest se ponajveč množi na račun vasi.

Druga še žalostnejša posledica je, da se že itak male kmetije še razdrobe. Ljudstvo skuša potešiti svojo lakoto po zemlji na katerikoli način, zato kupuje posamezne koščke kmetij in se bavi napol z obrtjo napol s kmetijstvom in hodi k večjim posestnikom na dnino. Od leta 1900—1910 torej v desetih letih je narastlo število samostojnih kmetov na Češkem za 29.000, istočasno pa je padlo število kmečkega delavstva za 120.000. To si moremo razložiti samo z opisanim pojavom: mala

rajo toraj uvoziti iz drugih držav k nam, carino. Znesek, ki ga trgovec plača kot carino za blago na meji, se prišteje k ceni blaga, ker trgovec noče nič izgubiti na svojem zaslužku. Zato se blago podraži in tisti, ki ga nujno rabi in ga toraj mora kupiti, plača tudi carino in še kaj povrh. Carino pa predpiše kapitalistična država baš na predmete, ki najbolj gredo v promet, na ta način največ dobi. Ker pa je na svetu največ revežev, se predpišejo davki in carina ravno na tiste potrebščine, ki jih morajo reveži kupiti, če hočejo živeti. Na ta način plačajo reveži skoro vse davke, kapitalisti pa zelo malo.

Pa tudi pri takozvanih direktnih davkih pušča kapitalistična država bogatinom svobodo. Vzemimo le zemljiški davek. Vsak kajzar mora plačati davek od tiste bore njivice, ki jo ima, ravno toliko kot veleposestnik, ki ima na stotine jarov dobre in rodovitne zemlje. Kmečki človek, ki zemljo obdeluje zato, da more za silo prerediti družino in sebe, plača od zemlje davek v ravnotakšni izmeri, kot pa veleposestnik, ki nikoli ne prime za pljug in ima zemljo samo zato, da ž njo špekulira in soljudi odira.

Ali pa takozvani dohodninski davek! Kmetič in delavec, pri katerih financarji izračunajo, da zaslužita na leto 1600 K, morata plačati dohodninski davek. Kaj pa je to danes 1600 K?

Toliko zasluži dandanes prav vsak, ki more delati. Čim več kdo zasluži, temveč plača; toda to stopnjevanje gre le do neke meje. Kdor zasluži na leto recimo 20.000 K plača ravno toliko kot oni kapitalist, ki »zasluži« 100.000 K ali pa en milijon. Tako se bogatine ščiti! Čimveč kdo ima dohodkov, manj plača, bolj prost je. Tako vidimo, da ubogega delavca in kmetiča država lovi za davke, velika premoženja pa pušča neobdačena.

Ali je ta davčni sistem pravičen ali ni?

Klerikalci, ki jim gre za velikanska cerkvena premoženja, samostane, bogate škofije in fare, pravijo da je. Oni naj bodo prosti davščin, ljudstvo naj pa plača!

Liberalci, ki so zastopniki kapitala, za katerega se boje, da se jim ne izmuzne iz rok in od katerega se lepo rede, pravijo, da je ta davčni sistem pravičen nad vso mero. Ljudstvo naj plača!

Mi socialisti pa pravimo:

Ta davčni sistem je krivičen! Kapital naj plača! Veleposestniki, kapitalisti, rentirji naj plačajo, pa če so v civilni ali pa duhovski obleki. Mi pravimo naj se dedinski, dohodninski, premoženjski in zemljiški davki odpravijo za vse tiste, ki žive od dela, do svote, ki je za življenje nujno potrebna. Do pet ali šest tisoč kron letnih dohodkov naj ne bo nobenega davka. Od te svote naprej naj se pa davki

in srednja posestva se drobe, velika ostajajo in se nasprotno še bolj koncentrirajo.

Veleposestva so radi svoje ekspanzivnosti največja nevarnost za mala in srednja posestva. V svojem stremljenju po zakroženju na vse strani niso nikdar sita. Ko se jim je posrečilo pridobiti ono krasno parcelo, ki je ležala sredi med njihovimi, hočejo imeti tudi to tam na meji in tako gre vedno dalje.

Tretja posledica gladi po zemlji je, da se ljudstvo večkrat brez premisleka vpreže v jarem veleposestva, da mora potem garati kot črna živina, a uspeh njihovega truda je vendar prav malenkosten, najemnina požre vse. Najemniki so pogostokrat moderni sužnji, a so tudi v tej sužnjosti dostikrat zadovoljni, samo da so v dotiki z zemljo. Poznam najemnika, ki mu je veleposestnik od letošnji pomladi pa do sedaj v pravem pomenu besede »hlače slekel«; pred letom 1898 so dajali desetino, ta pa odrajava polovico.

stopnjujejo, to je, čim več kot prejme in ima, temveč naj plača. V ostalem naj se odpravijo tudi vsi neposredni davki na vse tiste reči, ki jih reveži nujno rabijo za svoje preživljanje, to je na potrebna ljudska živila, obleko in obutev. Socijalisti hočemo, da se tudi pri davkih uveljavi načelo, da je za državo največje premoženje življenje, zdravje in kultura delovnega ljudstva, ne pa mrtvi kapitali, kakor to hočejo meščanske stranke, liberalci in klerikalci.

S tega načelnega stališča vzeto, zahtevamo, da se vsa davčna politika države postavi na čisto drugo podlago.

V prvi vrsti naj se obdačijo bogatini in mrtvi kapitali in šele potem, če bi to ne zadoščalo, naj se misli na delovno ljudstvo in njegove potrebščine.

Ali je to prav ali ne? Mi mislimo, da je!

Dopisi.

Iz Černomlja.

Dne 14. avgusta leta 1919. smo bile kmetice v davkarji v Černomlju in sicer Ana Šušterič iz Sel pri Otavcu št. 3 in Margareta Grahek ravno tam št. 1 s prošnjo, da nam g. davkar izpolni dohodninsko polo, ker jih me kot kmetice same ne znamo. Gospod davkar Leustik je od nas zahteval, da navedemo vse kar smo pojedli, to je: zelje, repo, korenje itd. Obnašal se je proti nam skrajno neotesano, se norčeval iz nas, končno nam pa dohodninske pole še ni hotel izpolniti, češ, da ga to nič ne briga. Vprašamo poverjeništvu za finance, če zato plačuje po deželi uradništvo, da se to norčuje iz ubogih kmetic, ki žal niso toliko časa posedale po šolah, kot ti naduti »gospodje«. Uradništvo je plačano zato, da gre strankam na roko, ono je tu zaradi ljudi, ne pa obratno, zato takega početja v bodoče ne bomo trpeli. Avstrijske uradniške nadutosti je za vedno konec, to si dobro zapomnite gospod Leustik.

Ptujska gora.

V nedeljo 24. t. m. se je vršil pri nas javen shod, na katerem sta poročala sodrug Grčar in Komavli. Prvi je poročal o potrebi gospodarske organizacije med kmečkim ljudstvom in temeljito razložil navzočim razvoj industrialnega in agrarnega kapitalizma, ki je združen v bankah, kartelih in trustih, potom katerih izkorišča in izsesava konsumenta delavca in kmeta. Da se delavec in kmet osamosvojita, je treba, da se združita v gospodarskih organizacijah, v produktivnih in konsumnih združenjih. V to svrhu je bil sklican shod na Ptujski gori in uspeh je ta, da je vpisanih nad sto članov v »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«, kateri si bodo usta-

Pa še nekaj je, na kar treba opozoriti. Večina čeških in naših veleposestnikov ne obdelujejo zemlje sami, temveč imajo zato mnogo osebja. Oni pa žive izven mej naše domovine na stroške naše zemlje in zapravljajo zaslužek naših ljudi tam daleč v tujini, ki jo bogate z našimi krvavimi žulji. To je slabo gospodarjenje.

Navedeni razlogi dokazujejo splošno neuspevanje in škodljivost latifundij in veleposestev v taki izmeri, kot so danes. Ljudstvo po pravici hrepeni, da bi mu bila ta zemlja dostopna, da bi postala njegova last vsaj v takšni meri, kolikor jo potrebuje iz razlogov gospodarske samostojnosti in obstoja. Fidejkomisne predpravice naj se zrušijo, ker ovirajo kmetijski razvoj. Veleposestva morejo imeti toliko zemlje, kolikor jo je možno obdelati tako, kakor to zahtevajo kmetijski produkti in pa prospeh najširših vrst ljudstva. Kar je nad to mejo, to naj se zruši in prosta zemlja postane last onih, ki se hočejo z zemljo gospodarsko in socialno osamosvojiti in povzdigniti. (Dalje.)

novili podružnico za Ptujsko goro in bližnje kraje. Sodrug Komavli je poročal o političnem položaju in o potrebi politične organizacije za kmeta. Bližajo se volitve v razne zastope in meščanske stranke bodo zopet hodile med kmečko ljudstvo in mu obljubljale vsega, kar si želi, samo da bi kmet volil njih kandidate in pošiljal v parlament ljudi, katerim je dobrobit ljudstvu deveta birga. Da je to res, so nam pokazali dogodki v Narodnem predstavništvu. Zato se morata kmet in delavec združiti v soc. dem. stranki, ki je edina zastopnica ljudskih koristi. Priporočal je navzočim naj si ustanovijo krajno politično organizacijo in naj pristopijo vsi v našo stranko. Nadalje je priporočal agitacijo za »Ljudski glas«, ki je pisan za kmečko ljudstvo. Ta list zastopa koristi revnega ljudstva zato mora v vsako kmečko hišo. Shod je trajal tri in pol ure in navzoči so z zanimanjem poslušali izvajanja govornikov. Bil je to prvi naš shod v našem kraju in ker je bila udeležba velika smo spoznali, da je; tudi med kmečkim ljudstvom veliko zanimanje za organizacijo in našo stranko.

Vrhnika.

Vsled intervencije vplivnih in zelo interesiranih Vrhnčanov brzojavno odpoklicana konjskoklasifikacijska komisija, je začela 6. avgusta nadaljevati svoj posel na Vrhniki. V splošnem niso prehudo natezovali ljudstva z doplačili in globami. Le v enem slučaju ne odobravamo, da se je komisija znosila nad kmetom, ki je imel v vojni 4 sinove in katerega je vojna rekvizicija po posebni milosti ekszupana Tršarja in njegovega generaladjutanta Seliškarja v enomer nadlegovala in mu pobirala sproti vsak pridelek in prirejo. Poleg tega so mu nekega lepega dne poslali domov še v vojni popolnoma oslepelega sina češ — tu ga imaš! Dokler mero-dajni gospodji ne skrbijo za oslepelega in mu ne zagotovijo preživljanja na račun vojnih dobičkarjev, naj bi vsaj pri očetu vpoštevali dovolj težko breme, ako se pomisli to se res ne more odobravati nabiranja doplačil kar po tisočakah in jemati iz največjega dela konja. Neverjetno odločno pa je komisija prišla tri tičke, tri glavne stebre Jugoslavije in sovražnike boljševikov. Pri teh protiboljševikih, ki se prištevajo ta »boljšim« na Vrhniki je bil boljševik vsak, kdor ni trobil v rog njihovega čotastega narodnjakarstva, katero se jih je šele prišlo lansko jesen, ko je razsajla »španska«. Ti trije tički so vredni, da jih omenja vrhniška kronika — mesar in klobasar Kos, zoložnik neusahljivega sfoma Rogelj in bravecem že znani agrarni protireformator Lenarčič. Ta troperesna deteljica je mimogrede rečeno nameravala doslej zdraviti vrhniško politiko s programom liberalne stranke. Kot narodni svetniki niso izbirali preskromno najslabših konj, zato je pa tudi komisija navila doplačila Kosu na 17.500 kron, Roglju na 8110 kron in Lenarčiču na 24.400 kron, zadnjemu je zaplenjen tudi dragoceni konj, ki ga je baje dobil od nekega polkovnika. Poleg slavnega Tršarja in Seliškarja seveda te tri tičke našim bralcem najto-pleje priporočamo za prihodnje volitve, ker so se v gospodarstvu pokazali res mojstre.

Zgornja Besnica.

V Zgornji Besnici pri Kranju je bil dne 6. aprila shod na katerem je poročal s. Berdajs. Več tednov po shodu so začeli stikati žandarji po prirediteljih shoda in so grozili Lotriču, da ga izženo iz občine. Zaradi shoda torej žandarmerija grozi kakor so grozili nekdanje Lepa je ta svoboda in še lepša je naivnost oblasti, ki mislijo, da bodo s preganjanjem zatrli boj slovenskega ljudstva za svobodo.

Ruše.

Tukaj pri nas so res kaj čudne razmere. Ako prideš n. pr. iz Maribora, kjer si nakupil najpotrebnejših stvari, ki jih tukaj v Rušah ni dobiti naredi g. straž-

mojster Kollar takoj lov na tebe, (seveda le na delavce, gospoda je izvzeta) da ti pogleda v koš, če bi imel kaj tobaka v njem. Tobak, katerega je vzel g. stražmojster v soboto dne 23. avg. nekim tihotapskim ženskam v Rušah in katerega so si on in nekateri uradniki razdelili (imena na rapolago) je moral biti zelo dober, ker sedaj vtakne v vsako vrečo svoj nos. Upati je, da bo kompetentna oblast sedaj te vneta javne organe nekoliko poučila, kako se imajo pri drugi zaplembi ravnati. Za sedaj dosti. Drugikrat več.

Sladka gora pri Smarju.

Tudi v naše kraje je prišla socialna demokracija, katero so ljudje navdušeno pozdravili, ker spoznavajo, da jim pri naša odrešenje. Hluduje se nanjo edinole ogenj in žveplo na to edino zagovornico revnega ljudstva. Zlasti ga bode v oči rdeča barva in to je menda vse, kar ta gospod ve o socialni demokraciji. Svetujemo temu gospodu, da nas pusti v miru, kakor pustimo mi njega in naj se spravi raje na oderuhe in navijalce cen, katere bo našel prav v svoji največji bližini. Zakaj je n. pr. pri nas sladkor 1 K 60 h dražji nego drugod in enako tudi druge stvari. Če ste res ljudski prijatelji, spravite se na ljudske pijavke. Težko pričakujemo tudi pri nas že volitev, da bomo obračunali s svojimi dosedanjimi „voditelji“.

Tržiški kmetje za agrarno reformo.

Iz Tržiča nam pišejo: V nedeljo dne 10. avgusta dopoldne se je vršil na Slapu nad Tržičem velik socialističen kmetijski shod. Poročal je s. Mihevc, ki nam je naslikal zgodovino in težnje našega kmeta od leta 1848., ter govoril o zavlačevanju agrarne reforme. V malokaterih krajih je agrarno vprašanje tako pereče, kakor baš v Tržiču in tržiški okolici. Graščak baron Born, ki se je pred kakimi 40. leti priključil v naše kraje ima obsežno veleposestvo pri Sv. Katarini nad Tržičem. To posestvo meri mnogo tisoč oralov pogorja, ki je ograjeno z nad dva metra visoko žično ograjo. Velik del te površine tvorijo planinski pašniki. Pred 40. leti se je še pasla po pašnikih živina naših kmetov. Danes so pa vsi dohodli, vsa pota zaprta in s tem zatrta tudi živinoreja v tržiški okolici. S tem pa nima ogromne gospodarske škode samo kmet, temveč tudi tovarniški delavec, ker mora plačevati drago mleko in meso. Gospod baron je na shod poslal svojega zaupnika v osebi gozdnega komisarja, ki si je govoril so. Mihevc pridno pisal. Mi bi bili zelo zadovoljni, če bo gospod komisar vse to, kar je govoril so. Mihevc tudi sporočil gospodu baronu. Govorniku so poslušalci ves čas živahno pritrdjevali. Takoj se je izvolil tudi odbor, sestojec iz zastopnikov okoliških vasi. Sklenilo se je, da se ta odbor izpopolni še z zastopniki onih vasi, ki niso bile na shodu zastopane, a so prizadele. Ta odbor ima napraviti vse potrebne korake na merodajnih mestih, da pridejo kmetje Tržiča in okolice zopet do svojih pravic, to je do svojih okradenih in osleparjenih pašnikov. Sodrugi Mihevc je predlagal naslednjo resolucijo:

Kmetovalci zbrani na shodu dne 10. avgusta na Slapu nad Tržičem, na vrtu gosp. Krvine protestirajo proti zavlačevanju agrarne reforme, to tembolj, ker smo prav v našem kraju kmetje najbolj oškodovani s tem, da si je prilastil baron Born vse pašnike le v svojo korist in lovsko zabavo. Naš kraj je slovel po svoji živinoreji, dokler so bili planinski pašniki še naša last, bodisi zasebna ali občinska. Vsi planinski pašniki so sedaj zelo zanemarjeni in vsako leto so bolj zaraščeni z nekoristnim goščavjem. Zbrani kmetovalci so protestirali tudi proti temu, da bi g. baron dajal pašnike v najem posameznikom, ter prosimo za pravično raz-

delitev teh pašnikov med male živinorejce. kakor je bilo to še pred 40 leti. Zbrani kmetovalci na današnjem shodu prosimo državne poslance v narodnem predstavništvu, da se zavzamejo za to, da se uresniči besede prestolonaslednika: »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje«, to je, da se vrnejo naše planine kmetiskim živinorejcem. Prosta naj bodo vsa pota vodeča v planine. V popolno last naj se nam izroče deli gozdovja do katerega imamo servitutno pravico. Razdelijo naj se vse ostale planine z žičo ograjenem revirju med male živinorejce, ki še nimajo drugod planinskih pašnikov to so:

Berzina, Dolganjiva, Senča in Krnice. Resolucija je bila enoglasno in navdušeno sprejeta in zborovalci so odšli s trdno voljo, da si hočejo pod vsakim pogojem izvojevati svoje svete pravice.

Po svetu.

Zmaga na Bolgarskem.

Pred kratkim so se vršile volitve tudi na Bolgarskem, ki so se končale s sijajno zmago socialnih demokratov. Po angleških vesteh imajo razne socialistične stranke to so socialni demokrati, komunisti in narodni socialci (takozvani agrarci) sporo vse mandate v parlamentu. Naravnost nezaslišano je, kako prodira socialistična misel navzdol naprej, se ne ustavi nikjer in pred njo se rušijo v prah ke. Najpreje Nemčija, nato Nemška Avstrija, potem Češka in sedaj Bolgarija. Enaka usoda bo zadela tudi

Italijo

kjer je razpuščen parlament. Nove volitve se vrše tam baje novembra in upajmo, da bo vsaj tedaj pokazalo italijansko ljudstvo, da ne soglaša z roparsko in nasilno politiko svojih dosedanjih meščanskih kapitalističnih in imperijalističnih voditeljev. Gotovo ni niti enega pametnega Jugoslovana, razun onih, ki imajo profit od tega, ki bi ne želel živeti v miru in prijateljstvu z Italijani in sedaj bo imelo tudi italijansko ljudstvo priliko pokazati, če želi isto. Radovedni pričakujemo izida volitev.

Na Madžarskem

je velika kolobocija. Odkar so padli boljševiki in pustili državo v popolnem razsulu, se menjavajo vlade skoro vsak drugi dan in noben minister ne ve, če bo zvečer še vladal. Vso to zmedo seveda podpirajo razne ententne »misije«, ki »delujejo« v Budimpešti. Upajmo, da se tudi tam razmere uredijo z volitvami, ki se baje vrše še ta mesec, če seveda ne bodo pomagali mažarskim grofom

Rumunski bajoneti.

ki imajo sedaj zasedenega več kot polovico mažarskega ozemlja z Budimpešto vred. Rumuni vladajo tam kakor nekoč Huni ali Turki. Rekvirirajo vse od kraja, ropajo in plenijo tako, da je celo mirovni konferenci v Parizu, ki v tem oziru gotovo ni preveč ozkosrčna, postalo to prezenosno in je zagrozila Rumunom, da ne dobi nobene vojne odškodnine, če takoj ne preneha s sedanjim početjem.

Ofenzivo

baje pripravlja ententa na vseh koncih in krajih proti ruskim boljševikom. Kolikokrat smo že čuli o tem, a se nikdar ni uresničilo. Seveda ententa bi najraje videla, da bi šli mali narodi, med njimi tudi Jugoslovani zanje po kostanj v ogenj, ker ententni vojaki za take kapitalistične komedije niso nič kaj navdušeni.

Mirovna konferenca

je po dolgem cincanju, posvetovanju, prekanju in omahovanju končno vendarle skrpala

mirovno pogodbo

z Nemško Avstrijo, ali kakor se bo službeno v bodoče imenovala z republiko Av-

strijo. Ne ve se jasno, ali bo končna oblika te pogodbe že v nedeljo podpisana, ali šele izročena avstrijskim zastopnikom, gotovo pa je, da nas loči od podpisa miru z Avstrijo le nekaj dni še. Natančnejše mirovne pogoje objavimo v prihodnji številki. Kolikor je doslej znanega, nam bodo vzeli še Radgono na Štajerskem, tako bo naš narod oskubljen in oropan na vseh koncih in krajih. Dvomimo, da bi ogorčeni protesti, ki jih pošiljajo prizadete občine onkraj Mure, še kaj pomagali.

Kakor kaže, bo prihodnja pogodba, ki jo bo izdelala pariška konferenca, mirovna pogodba

z Bolgarijo,

ki so jo sedaj vso zasedle francoske čete in razorožile vse bolgarsko vojaštvo.

Carigrad

baje zasedejo Amerikanci.

A. HOENIGSMAN:

Izračunavanje krme.

Koliko krme se mora pokladati živali je odvisno od raznih pogojev in sicer v prvi vrsti od kakovosti (sestave) krme, dalje od starosti živine nje zdravja, letne dobe in toplote. Mlada žival v prvem razvoju rabi posebno dosti redilnih snovi. Po zimi je živina več kot po leti, ker rabi veliko število redilnih snovi za tvorbo telesne toplote. Imamo pa vendar eno mero po katerem si lahko izračunamo že vnaprej koliko krme se porabi za jedno žival skozi celo zimo. Na 100 kg žive teže se računi povprečno 2 in pol — 3 kg suhe snovi. (Pod imenom suha snov je razumeti posušeno seno). Na 1 kg suhe snovi se računi 4 kg zelene krme ali 6—8 kg korenstva. Tukaj je vzeti v poštev, ako imamo vzdrževalno krmljenje to se pravi, ako hočemo žival samo pri življenju obdržati tedaj seveda ne bo potreba toliko krme pokladati, kakor ako hočemo živino kolikor mogoče izkoristiti to se pravi, da imamo kar največ koristi od nje n. pr. pri kravi, da dobimo veliko množino mleka, sicer pa bode vsak pameten gospodar kolikor mogoče intenzivno krmlil, ker bode imel gotovo več dobička od manjšega števila toda dobro krmljene živine, kakor od večjega števila, toda zanemarljive in sestradane živine. Pri vzrejevalni krmi moramo dati živali zadosti tistih snovi, katere rabi žival za napravo tolaš, beljakovin itd. itd.

Krmo delimo na:

- I. Glavno krmo,
- II. Pomožno krmo.

Glavna krma je to, kar živalim v največji meri pokladamo n. pr.; seno, slama, detelja. Ta krma naj bi imela dovolj redilnih snovi v sebi, toda ako je ta krma slaba, izprijena nima dovolj redil. snovi v sebi in mi jih moramo nadomestiti s pomožno krmo.

Pomožna krma so razni obrtnijski odpadki, kakor: otrobi, tropine, sladne kalli, zrezki sladkorne pese itd. To pomožna krma se imenuje tudi močna krma. Močna krmila pokladamo tedaj če hočemo doseči posebno visok dobiček od živali.

Kakovost krme.

Na kakovost krme učinkuje v veliki meri gnojenje. Ako je v zemlji dosti fosforne kisline, tedaj so krmila bogata na beljakovinah, gnojiti je treba tedaj travnike s fos. gnojili, ta so? Thomasova žlindra, superfosfat in kostne moke gnojiti moramo pa tudi z dušičnatimi gnojili (v tem pozneje kaj več). Gledati je treba na to, ako je krma zdrava ali spridena. Ako se je krma dolgo časa na dežju močila postane rujava, ter mnogo zgubi na redil. snoveh. Od dobrega sena se zahteva, da je svetlo zelene barve in aromatičnega okusa. Plesnivo seno se ne sme pokladati, ker povzroča razne bolezni.

Pri močnih krmilih se mora paziti, da ni zraven primešanega prahu, peska etc.

Od dobre krme se zahteva, da je bogata na beljakovinah, toščah in ogljikovih hidratih ali vodanih (t. j. škrob in sladkor), zlasti je treba gladati na dobro krmo pri molzni in pitalni živini, da kar mogoče velik uspeh doseže.

Izračunanje krme v pravem pomenu besede.

Jaz vzamem tukaj za vzorec 10 ha veliko kmetijo, po tem vzorcu se pa potem lahko izračuni za manjše ali večje kmetije.

Torej kmetija velika 10 ha posestva ima vsejanega:

		zrnja	slame
2 ha ozimnega žita	1/2 pšenice	20 q	50 q
	1/2 rži	20 "	50 "
2 " jarega	1/2 ovsa	20 "	35 "
	1/2 ječmena	25 "	40 "

2 ha korenstva á 400 = 800 q oziroma suhe snovi 96 q

2 " travnikov á 50 q sena in 20 q otave = 140 q

2/10 ha detelje in zelene krme (za poletno krmljenje).

Suhe snovi skupaj 140 q sena in otave

175 " slame

96 " korenstva v podobi suhe snovi

10 " slabega žitnega zrnja

15 q ovsa.

Skupaj 436 q od katere se porabi 100 q slame za steljo, torej vstane suhe snovi, katera pride pri krmljenju v poštev le še 336 q.

Goveje živine je 10 glav in sicer:

5 krav á 500 kg žive teže = 2500 kg rabi 75 kg suhe snovi

3 telice skupaj žive teže 1000 kg rabi 30 kg suhe snovi

2 vola á 550 kg žive teže 1100 kg rabi 33 kg suhe snovi.

Skupaj 4600 kg = 138 kg suhe snovi 336 q : 138 kg = 243 za 243 dni ima krme.

Odmerki krme.

Ker znaša doba zimskega krmljenja pri nas le okrog 210 dni mu še preostaja krme v rezervi, sedaj si more le še odmeriti krmo in sicer tako, da ne bo enkrat polagal samo slamo drugič samo korenstvo itd., ampak da meša krmila. N. pr. 5 kravam da 75 kg suhe snovi na dan in sicer:

34 kg sena,

16 " slame,

100 " korenstva = 15 kg suhe snovi,

10 " ovsa,

" ječmena.

Skupaj 75 kg suhe snovi.

34 × 210

7140 q porabi sena, tedaj ostane še za drugo živino

6860 q

16 × 210

3360 q ostane še 4140 q slame.

100 × 210

210 q ostane še okroglo 600 q korenstva.

10 × 210

21 q ostane še 4 q zrnja.

Drugi živini se da:

26 kg sena,

15 " slame,

150 " korenstva = 22 kg suhe snovi.

Skupaj 63 kg suhe snovi.

26 × 210

5460 q ostane 12 q

15 × 210

3150 q ostane 990 q

150 × 210

315 q ostane 285 q

Molzne krave, katere molzejo po 10 l mleka na dan, rabijo beljakovin na 1000 kg žive teže 1.6 kg, (2500 kg = 4 kg tošč 0.5 kg, (2500 kg = 1.25 kg) ogljikovih hidratov z vlaknino vred 12 kg (2500 kg = 30 kg)

Vrsta	Beljako- vin kg	Tolšč kg	Oglik hydr. kg	Vlak- nine kg
34 kg sena ima	1496	030	5—	85
16 " slame	0192	009	268	35
100 " pese	0200	006	7—	z vlak- nino vred
10 " ovsa	0740	0295	545	—
Skupaj	2628	0745	2013	120
Pride še 5 kg lanenih tropin	125	048	150	—
Skupaj	3878	1225	2163	120

Na ta način je še malenkosten pri-manjkljaj na beljakovinah in toščah, kateri pa se spopolni z ogljikovimi hidrati, katerih je itak nekoliko več in se pri pre-bavljanju napravi iz njih nekoliko belja-kovin in tošč, radi tega so ogljikovi hy-drati najbolj poceni izmed vseh redilnih snovi, toda zelo važni. Na ta način se mo-rajo delati proračuni, da gospodar nima izgube. H koncu pripomnim le še to: 1 m³ dobro stlačenega in nekoliko vlečanega sena tehta 75 kg na podlagi česar se lahko približno oceni in določi teža spravljenega sena, tam kjer ni vozne tehnice na razpo-lago, kjer pa je velika tehnica pa se naj vsak voz sena zapelje na tehnicu ter no-tira, da se ve koliko je sena v zalogi in koliko se lahko živine prehrani.

Naša živinoreja.

Ker se od raznih strani vedno po-navlja deloma nevedoma, deloma pa ve-doma z namenom trditev, da je naša živi-noreja in prašičjereja uničena, zato po-dajamo sledeča pojasnila o dejanskem stanju sestavljena po uradni statistiki:

Stanje govedi in prašičev pred, med in po vojski.

Okrajno glavarstvo	Goveda			Prašiči		
	1910	1918	1919	1910	1918	1919
Črnomelj	14700	14353	13941	13197	8063	7921
Kamnik	20621	17726	18577	15481	11448	6880
Kočevje	20076	17733	18787	12265	6976	8543
Kranj	27849	21500	24067	15165	6063	8119
Krško	22714	21120	22764	32876	20289	21641
Litija	19596	17706	19661	12155	7921	9330
Ljubljana okolica	28944	25146	27882	14648	12750	13546
Novomesto	2471	20011	22366	25102	11970	15831
Radovljica	12964	11227	11116	11209	6881	6083
	190235	166522	179161	162098	94261	97894

Mogoče nam je o tem objaviti le sta-nje od nezasedenih okrajnih glavarstev bivše Kranjske dežele. Za štajerske in ko-roške okraje nam manjka točnih podat-kov iz leta 1910, deloma pa tudi iz leta 1918. Kolikor pa se je dalo konstatirati, je stanje živine na Štajerskem padlo za po-lovico več, kakor na Kranjskem. Iz zgo-raj navedenih števil je razvidno, da ima-jo nekateri okraji sedaj več živine, ka-kor pred vojsko. To so: Litija, Novo me-sto, Radovljica, Krško. Tudi Kranjski okraj bi je imel več, ako bi ne bili zase-deni nekateri kraji, kakor n. pr. Sorica in Osenica. V vseh političnih okrajih se je število živine znižalo pri skoraj 200.000 glavah za 11.074 glav ali okoli 5 in pol odstotka. V resnici pa tudi teh 11.000 glav ne manjka, ako upoštevamo, da se je pri štetju, ki se je vršilo to leto, veliko ži-vine zamolčalo iz strahu pred event. re-kvizicijami. To vedo župani, ki so štetje vodili, najbolje sami. Tudi razmerje med mlado in staro živino je precej tisto, ka-kor je bilo leta 1910.

Precej slabša slika pa je pri prašičih. Temu pa je vzrok, ker je bilo med vojsko

veliko pomanjkanje krme; krompirju in repi je bila cena zelo visoka radi pomanj-kanja živil in se vsled tega ni porabila za krmo prašičev. Vendar je število že pre-cej dorastlo, — tako, da bo prišlo število prašičev v doglednem času na normalno stanje.

S tem upamo, bo javnost poučena in se ne bo dala begati z neresničnimi go-voricami, katere širijo taki ljudje, ki za-sledujejo kake osebne interese bodisi tudi na stroške resnice in dejanskega polo-žaja.

■ Iz naše države. ■

Vlada v Belgradu se ima boriti z ve-likimi težkočami, ker ji nagajajo srbski stariradikalci, hrvatski starčevčanci in slovenski klerikalci na vseh koncih in krajih. Iz njihovega »delovanja« je jasno videti, da jim dela za ljudstvo ni mar, še manj pa za red v državi, ker bi gospo-darstvo, kakršnjega je peljala prejšnja vla-da koristilo njihovim strankarskim in ko-ritarskim interesom. Upati je pa vseeno, da se vlada vzdrži.

Sleparji. Kdor čita danes klerikalne časopise, bo na vsaki strani našel celo kopo pametnih zahtev, ki jih stavijo kle-rikalci na sedanjo vlado. Čudno je pa, da se na vse to niso spomnili tedaj, ko so bili sami v vladi. Lumparija in javno slepar-stvo ubogega ljudstva je pa, da ti kome-dijanti glasujejo, v Belgradu proti vsemu, kar v svojih ljubljanskih listih zahtevajo. Ljudstvo, izpregledaj vendar in obračunaj s temi svojimi škodljivci.

Izpremembra v vladi. Vse kaže, da se tudi sedanja vlada v Belgradu ne bo dr-žala, ker ji opozicija, zlasti zloglasni sta-roradikalci preveč nagajajo, vlada sama pa nima dovolj glasov v zbornici, da bi mogla iti preko opozicije na dnevni red. Vrše se že pogajanja z radikalci, kako se končajo, je težko reči. Najbrže stopijo tudi oni v vlado in dobe 3—4 ministrske sede-že. Upamo, da se pogajanja ne bodo za-ključila na našo škodo.

»Domoljub« se v zadnji številki hu-duje na Žide in svari pred njimi. Prav ima, mi le še dodajamo, da se je treba varovati tu krščenih Židov, kakor je n. pr. pobožni ljubljanski tovarnar Polak in eden največ-jih slovenskih vojnihi dobičkarjev. Mi bo-mo skrbno pazili, da se pri davkih na vojne dobičkarje ne bo pozabilo na ta mo-gočni steber »Domoljubove« stranke.

Moli in delaj! Tako je baje pred krat-kim svetoval klerikalni vojni dobičkar Polak belgrajskim študentom, ki so bili v Ljubljani. Žal, da se ta gospod ne ravna po tem lepem receptu, ampak on le moli in spravlja milijone. delajo pa zanj drugi. Naša stranka bo napela vse sile, da se tako »Domoljubovci« ne bodo izmuznili.

Italijanske čete na Reki. Z Reke po-ročajo: Italijanske čete, ki so odpotovale z Reke, bodo nadomestili oddelki, katerih skupna jakost ne bo niti večja niti manjša kakor angleški in francoski kontingenti skupaj.

Novo žigosanje denarja? Zagrebška »Nar. Politika« poroča iz poučenih kro-gov, da se bodo bankovci znova žigosali, vendar na čisto drug način nego zadnjič.

Radgono na Štajerskem je mirovna konferenca baje prisodila Nemški Avstriji.

Volitve v konstituanto. Naša vlada na-merava v najkrajšem času izdati zakon-sko predlogo o volilnem redu za konsti-tuanto.

Italijani obupali nad Dalmacijo. Vodi-telji dalmatinskih Italijanov javno izpove-dujejo, da ni upanja, da bi Dalmacija pri-padla Italiji, zato prosijo za podaništvo v Italiji.

Na samostojno kmečko stranko silno piha »Oslovska trobenta«. Ima prav, ker te stranke se ima klerikalna »Kmet-ska zveza« res bati. Mi se je prav nič ne bo-

jimo, saj v naši stranki in naših vrstah ni prostora za velike gruntarje, bogate kmet-ske gostilničarje in trgovce, ki odirajo naše uboge bajtarje, kajzarje, posle itd. Le to pripominjamo, da isti očitki, ki jih meče »Domoljub« takozvani »Samostojni kmet-ski stranki« veljajo tudi za njegovo »Kmet-sko zvezo«.

Vrnitev naših ujetnikov. Iz Nemške Avstrije se je vrnilo v nedeljo več sto naših fantov, ki so bili vjeti ob priliki znane pomladanske ponesrečene ofenzive na Korškem. Dolgo mesecev so trpeli in stradali po nemških taboriščih in mnogo se imajo v tem oziru zahvaliti zanikrnemu našemu poslanstvu na Dunaju, katerega vodi klerikalni vitez Pogačnik.

Krekov tabor v Komendi, preteklo nedeljo se je seveda končal s pijanostjo in se klerikalne veselice ne odlikujejo mnogo od liberalnih, le da klerikalne začno z mašo.

Novo stranko, ki se je ustanovila v Vojvodini, imenuje demokratsko »Jedinstvo« »junkersko«, ker so v njej zbrani veleposestniki, ki hočejo zavaorvati svoje imetje pred agrarno reformo.

Vojni minister Hadžič je bil v Ljubljani, da nadzoruje čete.

Nov zakon o polnoletnosti. Regent je sankcioniral zakon o polnoletnosti, ki postane s tem pravomočen.

Gospodarske vesti.

Gospodinske šole v Srbiji. Odbor moravskega okrožja v Srbiji je sklenil, da v vsakem svojem okraju ustanovi po eno gospodinsko šolo.

Iz naše države.

Gospodarske vesti.

Sadite topole! Malo vasi je, v katerih bi ne bilo kaj primerne prostora za topole. Dobiček topolovih drv je večji kakor vsega drugega drevja. Na vsakem prostoru stoji lahko nekaj topolov. To velja za zemljo, ki leži brez vsake koristi, mrtva. Koliko dobička bi imeli ljudje, če bi take slabe pašnike, kjer noben sadež ne uspeva, obsadili s topoli. Topole je kaj lahko saditi, vtakne se veja v zemljo, pa je. K večjemu če sadiki izprva malo prilivaš. To velja pa samo za prvo leto, zakaj naslednje leto poganja sadika že tako krepko kakor sadika, ki je vsajena s korenino. Nobeno drevo ne raste tako hitro kakor topol in nobeno drevo ne daje toliko užitka kakor topol brez ozira na pašo pod njim, ki ostane za živino. V zmoti je, kdor meni, da je topol zbirališče vsakovrstnega mrčesa, in da ni za drugo kakor da imajo v njem vrabci svoje zборе. Topolov metulj ne gre na druga drevesa, topolu samemu pa ne škoduje dosti. Kar se pa vrabcev tiče, katerim topolova drevesa prija, naj bi le vsi gospodarji, kateri imajo sadno drevje, vrabce bolj čislali, zakaj vrabec najbolj čisti drevesa in pokonča največ zelenih gosenic, ki delajo toliko škode po vrtilih, 40 vrabcev očisti precej velik vrt zelenih gosenic, kar bi štirje delavci ne zmogli. Torej sadite topole, kjer svet mrtev leži. Neznaten trud bo obilo poplačan.

Sadje v Prekmurju. V Prekmurju se nehajajo velikanske množine sadja. Kakih 100 do 200 vagonov je zgodnjega in bi se moralo že kmalu spraviti. Opozorjamo na to naše zadrage, aprovizacijske odbore in trgovce.

Veleposestva se ne smejo prodajati. Uradne »Narodne Novine« priobčujejo naredbu prestolonaslednika regenta Aleksandra o prepovedi odsvojitve veleposestev. Naredba prepoveduje vsakršno odsvojitvev potom pravnih poslov med živim kakor tudi potom dražb, bodisi prostovoljnih, bodisi javnih. Nadalje se prepoveduje tudi obremenjenje prizadetih veleposestev. Pojem veleposestva je različen v različnih delih države. V Sloveniji se sma-

trajo za veleposestva vsa tista, ki merijo 50 ha obdelanega zemljišča ali 100 ha zemljišča sploh. V drugih pokrajinah države se gibljejo meje med 100 do 300 ha obdelanega, oziroma med 300 do 500 ha zemljišča sploh. Za vsako odsvojitvev, oziroma obremenitev teh zemljišč je potrebno posebno dovoljenje ministrstva za agrarno reformo.

Za povzdigo kmetijstva je nakupila naša osrednja vlada na Angleškem večjo množino poljedelskih strojev, umetnih gnojil itd. za 10 milijonov dinarjev.

Trtna uš v Hercegovini se je med vojno tako silno razpasla, da bo treba vse vinograde obnoviti ter jih zasaditi z ameriškimi trtami. To pa bo mogoče izvršiti le z vladno pomočjo.

Živinski sejmi v Mariboru se bodo od 9. septembra naprej zopet redno vršili vsak drugi in četrti torek v mesecu.

Uvoz in izvoz čez demarkacijsko črto dovoljen. Novi tržaški guverner Ciuffelti je izdal naredbu, s katero se dovoljuje čez demarkacijsko črto uvoz in izvoz vseh vrst blaga, razen onega, ki je v Italiji prepovedano.

Iz naše stranke.

Shodi so zopet dovoljeni, in že iz tega vidimo, da je zavlada v Belgradu drugi duh. Naša stranka bo začela zato zopet hoditi pridno med ljudstvo razjasnevat in poučevat ljudstvo. Vse prijave, tikajoče se shoda je pošiljati vedno na »Tajništvo jugosl. soc. dem. stranke« v Ljubljani, Krekov trg 10. Mahrova šola, soba železničarske organizacije.

V nedeljo, dne 7. sept. t. l. se vrše shodi

v Kresnicah, ob 9. uri dop. v gost. pri Malničju

v Ribčah pri Kresnicah ob 3. uri pop. v šoli

v Dobu ob pol 4. pop. v gostilni pri Matičičju.

Udeležite se jih.

Delavski dan napoveduje naša stranka za dne 14. sept. t. l. Več v prihodnji številki.

Prosveta.

Naše vseučilišče v Ljubljani. Pred kratkim je podpisal regent zakon, s katerim se ustanavlja v Ljubljani popolno slovensko vseučilišče. Te dni so bili pa že imenovani tudi redni profesorji za našo univerzo in sicer za enkrat na pravni fakulteti 3, na modroslovni 4, na tehniški 4 in na bogoslovni 3. Naša kultura je s tem dobila svojo krono, za katero smo se bojevali skoro sto let.

Meščanske šole. Jeseni se otvori po Sloveniji več meščanskih šol. To je ena najvažnejših panog šolstva in največjega pomena za našega kmeta in obrtnika. Da bi bil le tudi pouk prirojen v korist teh dveh.

Za ženske.

Najboljše sredstvo proti ušem je Cinol, ki ne smrdi in ne žre kože. Cinol zamori uši zanesljivo v 20—30 minutah. To zdravilo se dobi v lekarni v trdi obliki, kar je za vojaka najbolj ugodno. Stekleničica bi se ubila in tekočina razlila. S cinolom se vdrigne život in namaže perilo po šivih. Uspehi so popolni. Pošiljajte torej vojakom Cinol v puščicah ki se dobe za 60 h po lekarnah.

Steklenice in čaše pomivaj s flanelo v mrzli vodi. Prav čisto pomite povezni na prtič, ki ga prej razgrni po mizi. Ko se je odtekla voda, zbršči stekleno posodo takoj s čisto platneno cunjjo. Če so steklenice motne, jih pomij z jajčnimi lupinami ali s svežimi koprivami. Splakni potem

steklenice in jih povezni, da se osuše. — Jako nečiste steklenice očediš, če deneš vanje za par ur prav ostrega toplega lu-ga in jih potem pomiješ s peskom. — Ple-snivi duh spraviš iz butelj, ako natreseš vanje zdrobljenega oglja in vljuješ na to vroče vode, v kateri je stopljena soda. Pusti take steklenice stati par ur, potem jih pomij.

Driska in griza se pojavljata vsled nepravilne hrane, večinoma pa vsled prehlajenja spodnjega telesa. Ljudje, ki uživajo nezrelo sadje, sirovo mleko ali zelenjavo dobe drisko. Zdraviti jo je treba predvsem s toploto od znotraj in od zunaj. Bolnik naj pije jako gorak čaj ter naj uživa samo prežganko — kim-ljevo juho, ovseno kavbo, šokolado, prav dobro kuhan riž i. dr. Tudi tropinovec, ki so se v njem dolgo namakale posušene črnice (borovnice), pomaga zoper drisko. Namesto tropinovca vzamemo tudi lahko slivovko. Seveda je to sredstvo samo za odrasle. Najhitreje pomaga pač toplota. Skuhaj veliko pest kamilic, namoči v ta čaj brisačo, ovij jo in deni še prav gorko bolniku na trebuh. Ali pa vlij mnogo kuhanih kamilic v nočno posodo, na katero naj sede bolnik. Pri otrocih treba paziti, da se pri tem ne opečejo in poparijo. Ko se čreva prav dobro pregrejejo, navadno preneha driska. To ravnanje ponovi večkrat. Tudi Dowerovi braški in tanin so sredstva zoper drisko; oboje dobiš v le-karni. Zelo nevarna je driska majhnim otrokom; začenja se navadno z bljuvanjem. Prav mnogo otrok umrje v prvem letu njihove starosti zaradi driske. Če to-rej driske ne moreš ustaviti in vidiš, da otrok hira, tedaj nemudoma pokliči zdrav-nika.

Drbiž.

Sibirsko podnebje popolnoma izpre-premeni človeka v treh do petih letih. Zdravje se krepí in človek je zmeraj ži-vahan, a nikoli divji. Čerkesi in drugi puntarji, poslani v Sibirijo ropat, se ču-dovito ublažijo in postanejo krotke mirne nravi. In ljudje, ki jim ni čednost ravno nad vse draga, postanejo v Sibiriji snažni. Sibirija je druga Holandska. Dvakrat na teden umijejo v Sibiriji vso posodo in le-sene stene. Tudi se odlikujejo Sibirijanci kakor veliki jedci in so pravi gastronomi. Zato se čudijo novincem, ki pridejo iz Rusije, zakaj ti nimajo takih lastnosti. O domačinih mongolskega plemena pa se ne more tega trditi.

Koliko pojedjo pajki? Sir John Lu-bock, ki je znan po svojih preizkusih z mr-česom, je dognal s celo vrsto poizkusov in opazovanj, da pojedjo pajki (in sicer eden najmanjših svoje vrste) neizmerne množine hrane. Če bi imel človek toliko použiti kakor pajek, bi moral spraviti na dan pod streho par volov, deset prašičev ter tri do štiri sode rib. K takemu zaključ-ku pridemo, če primerjamo človeka s paj-kom po teži in kar sne. — V primeri s paj-kom človek res malo potrebuje, v vojski, žal, pa še te trohice ni imel. Pajek bi re-kel, da je človek imeniten lakotni umetnik.

Oj, to žganje! Dr. Demma, zdravnik v otroški bolnici v Bernu v Švici, trdi, da je bilo med 57 otroki iz 10 družin, ki so bile vdane žganju, samo 9 normalno raz-vitih. Drugi so bili slaboumni, božjastni, grbavi, pritlikavi, gluho-nemi. Nasprotno je bilo med 61 otroki iz družin, v katerih se ni pilo žganja, 50 otrok normalno razvi-tih, a samo 11 nekoliko manj razvitih.

Koliko jezikov je na svetu? Neki francoski zemljepisec je naštel na vsem svetu približno 5000 različnih narečij ter 860 povsem različnih jezikov. V Evropi je 89 različnih jezikov. Afrika jih ima 114, Azija 123, Amerika pa 317, ostalo pripade na Oceanijo, namreč velike in male otoke med Indijo in Južno Ameriko. Zanimivo je pa, da imajo mnogi rečeni otoki, ki leže v majhni razdalji eden od drugega, skoraj

slednji drug jezik, tako da so razni otočani, kadar se snidejo, primorani sporazumeti se med seboj z raznimi migljaji in znamenji.

Praznoverje ob porokah. Povsod je doma. Od treh najvažnejših pojavov v življenju: rojstvo, poroka in smrt — je poroka najbolj obdana od praznoverja. Zelo čudne nazore in navade vidimo na primer na Angleškem. Nevesta se ne sme pripravljati na zakon s tem, da bere iz mašne knjižice ona mesta, ki navajajo molitve, vprašanja in odgovore pri poroki. Če bere te stvari neposredno pred pristopom pred oltar, je to gotova nesreča. — Ne sme imeti na svoji poročni obleki nobene zaponke; vse mora biti dobro sešito, potem tudi zakon drži, sicer je pa nesreča. — Nevesta ne sme nositi na poročni dan nič zelenega. Ta barva pomenja nesrečo, smaragdi so kinč, ki ga nevesta ne sme nikdar nositi. — Majnika je na Angleškem jako malo porok, ker je majnik v tem oziru mesec nesreče. Na Škotskem je najbolj priljubljeni poročni dan dne 31. decembra. — V Severni Angliji je tale navada. Ko je odšel poročni par čez hišni prag v cerkev, vlije kuharica na prag vrelo vodo, da ga, ohrani toplega za prihodnji par. Če gresta novoporočenca iz hiše na ženitovanjsko potovanje, vržejo copate za njima, to pomeni veliko srečo. Zakaj, pa nobeden ne ve.

Brzjav na Kitajskem. V sečvanski pokrajini na Kitajskem so sklenili napraviti brzjavne urade. Zasajali so stebre in napenjali žice. In novica, da bodo po teli žicah šla razna poročila, radostna in žalostna, je zbudila med prebivalstvom veliko vznemirjenje. Ko je bilo vse zasajeno in dograjeno in se je imela odposlati prva brzjavka, je množica ljudi, mladih in starih, stala pod žicami. Vse je debelo gleda-

lo v žice in čakalo, kaj bo prispelo po žicah. A minula je ura za uro, a na žicah se ni nič prikazalo. Naposled so si jeli prganjati dolg čas z razlaganjem, kako se brzjavna poročila pošiljajo. Razlaganje je bilo seveda sila različno. Naposled je star Kitajec to tako-le razložil in razotmačil: Vsaka žica, stoječa med dvema drogoma, je znotraj votla in v votlini čepi majhen črtek, ki neznansko naglo brzjavke prenaša po cevi od droga do droga ali od sosedga črta. »Stara kost je modrost«, so modremu možu okoli stoječi slavo peli. Vsi so mu pritrdjevali, da je bržčas res tako in so se s starčevno razlago zadovoljni in veseli razšli domov.

Tudi vojske so dražje. Zanimivo je primerjati stroške modernih vojsk. Krimski vojska je stala 8 in pol milijarde, italijanska (1859) 1 in četrt milijarde, avstrijsko-nemška (1866) 1 milijardo 650 milijonov, francosko-nemška 10 milijard, rusko-japonska 11 milijard, svetovna vojna pa celih 1000 milijard.

Tržne cene.

Žitne cene so v naši državi sedaj nekako sledeče: pšenica 220—260 K, rž 200—220 K, ječmen 200—220 K, koruza 200—220 K, oves 200—220 K, ajda 160—180 K, fižol 220—260 K za 100 kg. Cene za lubje in čreslovino. Za lubje se gibljejo cene okrog 40 K, za čreslovino pa med 42—44 K za 100 kg.

Cene za kože. Za sveže živalske kože se sedaj plačujejo sledeče cene: Konjske kože 50—70 K za komad, goveje kože 15 do 16 K, za suhe kozje in ovčje kože 15 do 16 K, za kože jagnjet 6—8 K za kos.

Naročajte in širite „LJUDSKI GLAS“!

Odprl sem hotel „Beograd“

dosedaj Sandwirt) v Slovenji gradu, kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišče, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozovi na vse strani. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila.

Imel bom na zalogi vina vseh vrst ter sadjevec na drobno in debelo za razpošiljanje od 56 l naprej. Za obilen obisk in naročila se priporoča

Andrej Oset, hotel Beograd Slovenjigrader.

Miši-podgane stenice-šurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za šurke K 6—; posebno močna tinktura za stenice K 6—; uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—; prašek proti mršesom 5 K; proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; tinktura proti mršesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

Mož, ki je v zadnjih desetih letih šel mimo najlepših in najsijajnejših žensk, ne da bi jih pogledal, in ki je bil top za njihove poglede, je v tem trenutku naenkrat začutil nekak čar ali nekako razodetje; ni se mogel premagati, da bi ne vzel tega tihega, tujega bitja v roke in jo poljubil rahlo na obe lici. Tako jo je na nežen način sprejel v svojo last in je pri sebi prisegel, da je ne bo nikdar zapustil; dasi jo je enkrat slabo izkupil, mu je sedaj vendar pravil neki notranji glas, da ga to žensko bitje ne bo užalilo.

Sklenil je ob enem, da bo ubogi pogaski sužnji poskrbel človeško in krščansko svobodo in zavest, predno bo odšel in je v ta namen poklical svojega paža, ki bi jo naj spremil v Loando v hišo nekega njegovega častnika, ki je tam imel svojo družino. Voz za provijant, ki se je vračal tje in ki ga je vodil sivolasi vojak, je prišel za to ne ravno veliko pot prav kakor nalašč.

Ko je po tem Don Correa pogajanja s kraljevo sestro da neke mere končal in je kraljica odšla s svojim spremstvom, je on pohitel v Št. Pavel v Loand. Videl je, da je bila sužnja pri častnikovih ženskah dobro sprejeta in že oblečena v krščansko obleko; temne lase je imela po navadi portugalskih dekel preprosto spletene in zvite. Ob prvem pogledu se mu je skoro zdelo, da je z vrbovo krono in pasasto belo obleko zgubila precej svojega tajinstvenega čara, tako da mu je bilo te spremembe že skoro žal; toda kmalu je videl, da je nedolžna in naravna ponižnost njenega obličja v zvezi z naravno plemenito hojo, ki jo je bila lastna, premagala vsako obleko, ki so ji jo dodali.

Anachingo je bil med posvetovanji enkrat vprašal, tako mimogrede, kakor pač uljudno vprašujemo o kakem daru darovalca, katerega rodu je sužnja in odkod jo je dobila. Bil je toliko previden, da je vprašal v tonu, kakor

izprašuje kak deček, s kakšno robo naj krmi kakega redkega tujega ptička, ki smo mu ga podarili, ali s črvi ali z zrni in tako naprej. Anachinga mu je rekla, da prihaja od solnčnega vzhoda, najbrže iz kakega uničenega naroda, da je prišla s svojo materjo, deloma ugrabljena, deloma kupljena preko cele zemlje do zapada. Dobila jo je kot desetletnega otroka in jo je imela ves čas pri sebi; zdaj bo kakih sedemnajst let stara; tkati zna bele in rdeče tkanice, sicer pa je še precej nevedna in neumna, ker je bila vedno samo v ženskih rokah. Najbolj pripravna bo za službo pri njegovi ženi ali kneginji, ki ji jo lahko pokloni; ta roba je marveč res že postala nekom redka. Če pa jo hoče ohraniti pri sebi, jo naj le dresira z bičem, če bo preveč topoglava. Prav po modi je dosedaj res še niso priredili; niso ji še izdrli zob, ne še tatuirali lice in potegnili obroča skozi nos; za vse to je sedaj baš prišel čas.

Uljudno, toda brez posebnega povdarka, kakor je pač bilo primerno za tako neznatno reč, se je Don Correa zahvalil dami za njene nasvete in se začel z njo zopet pogovarjati o državnih poslih.

V Loandi so mu s tem, kar so bili med tem lahko izvedeli od sužnje, potrdili vse podatke Anachinge. Nejasno se je spominjala, da je kot majhen otrok videla kamenite hiše ob neki vodi in velik hrum in dim in da je potem ob roki matere prešla čez daljne kraje, dokler ni sestra angolskega kralja obeh kupila. Jasneje se je spominjala poznejših dogodkov, kako je Anachinga trdo ravnala z njeno materjo in da je zgodaj umrla. Sicer ni vedela povedati drugega, ko da ji je ime Zambo.

Prvo, kar je admiral sedaj storil, je bilo, da jo je dal krstiti; v ta namen je priredil majhna svečanost, ne da bi o tem komu kaj povedal. Cerkev je bila okrašena s palmovimi vejicami in cvetjem, pod pretvezo, da treba praznovati to prvo zmago nad kraljestvom, ki ga je treba šele podvreči, in oltar je kar žarel od sveč.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrirana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3%.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmoderneje plake in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.